

Bruxelles, 23 noiembrie 2023
(OR. en)

15738/23

EDUC 457
JEUN 270
SOC 811
CULT 165
DIGIT 271

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Subiect:	Concluzii ale Consiliului privind contribuția educației și a formării la consolidarea valorilor europene comune și a cetățeniei democratice

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor concluziile Consiliului sus-menționate, aprobate de Consiliu (Educație, Tineret, Cultură și Sport) în cadrul reuniunii sale din 23 noiembrie 2023.

Concluzii ale Consiliului privind contribuția educației și a formării la consolidarea valorilor europene comune și a cetățeniei democratice

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

AMINTIND articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană, care statuează că Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților.

SUBLINIIND angajamentul Uniunii de a promova și afirma aceste valori și de a contribui la conservarea și dezvoltarea lor, astfel cum se prevede la articolul 3 alineatele (1) și (5) din Tratatul privind Uniunea Europeană și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

AMINTIND CONTEXTUL POLITIC astfel cum este prezentat în anexa la prezentele concluzii.

RECUNOSCÂND că:

1. Toate statele membre se confruntă cu provocări comune având în vedere impactul schimbărilor economice, politice, sociale, culturale și tehnologice, migrația globală și alte surse de preocupări sociale și polarizare politică, cum ar fi inegalitățile socioeconomice persistente, împreună cu creșterea tendințelor naționaliste care generează dezbinare, a xenofobiei, a rasismului, a antisemitismului, a homofobiei, a bifobiei, a transfobiei, a interfobiei și a intoleranței bazate pe gen sau orientare sexuală, a discursurilor de incitare la ură și a radicalizării, care conduc la extremism violent. Acestea se adaugă unui deceniu dificil pentru Uniunea Europeană, care a fost martorul ascensiunii mișcărilor populiste și antieuropene și al procesului dezintegrator al Brexitului.
2. Recentă criză mondială, inclusiv pandemia de COVID-19, a avut, de asemenea, un impact profund asupra societăților noastre democratice, generând provocări fără precedent în ceea ce privește relația dintre stat și societate, fiabilitatea informațiilor și, în ultimă instanță, capacitatea instituțiilor democratice de a face față nevoilor și cererilor în schimbare rapidă ale societății. Acest lucru are un impact și asupra calității, egalității și echității în educație și formare.

3. Războiul nejustificat de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, însoțit de un flux constant de dezinformare pe scară largă, reprezintă nu numai un atac asupra Ucrainei, ci și o sfidare la adresa dreptului internațional și a valorilor universale precum pacea, precum și o amenințare directă la adresa UE ca spațiu de pace, securitate și libertate.
4. Societățile noastre democratice deschise depind de o dezbatere publică care le permite cetățenilor bine informați să-și exprime voința și opinia prin procese politice libere și echitabile. Educația în domeniul mass-mediei, utilizarea în mod sigur, critic și responsabil a tehnologiilor digitale cu o perspectivă centrată pe factorul uman și o înțelegere adecvată a provocărilor actuale legate de informarea greșită și dezinformare sunt, prin urmare, esențiale pentru participarea democratică în cunoștință de cauză și, în ultimă instanță, pentru procesele de învățare. Evoluțiile din domeniul inteligenței artificiale, care implică atât riscuri, cât și oportunități, subliniază, de asemenea, rolul esențial al acestor factori, care sunt, de asemenea, esențiali pentru combaterea stereotipurilor și a normelor dăunătoare.
5. Provocările legate de dezvoltarea durabilă și de schimbările climatice impun o tranziție verde echitabilă și favorabilă incluziunii, precum și necesitatea de a implica societatea în ansamblu în proces și de a combate pozițiile controversate.
6. Toate aceste provocări și riscuri pot avea consecințe, cum ar fi polarizarea socială, dezamăgirea în ceea ce privește politica și deconectarea de instituțiile democratice și de procesele lor participative, ceea ce a condus la o îngrijorare crescândă în societățile europene. Ele dovedesc că este necesar să continuăm să ne apărăm democrațiile și să consolidăm valorile noastre europene comune, astfel cum sunt menționate la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Aceiași factori au demonstrat, de asemenea, valoarea adăugată a Uniunii Europene în ceea ce privește abordarea acestor provocări și riscuri și găsirea unor soluții comune.

7. Ambiția de a realiza spațiul european al educației se bazează pe o serie de valori și principii educaționale esențiale care trebuie consolidate în continuare, cum ar fi calitatea, egalitatea, echitatea, succesul pentru toți, incluziunea, respectul și diversitatea¹.
8. În acest context, sistemele de educație și formare trebuie nu numai să anticipeze, să se adapteze și să răspundă în mod adecvat la noile provocări, ci și să contribuie la viitorul democrațiilor noastre și al UE, prin modelarea unor cetățeni activi, implicați și creativi, care sunt conștienți de valorile lor comune și sunt capabili să îmbunătățească mediul în care trăiesc. Setul european comun de valori propuse prin educație și formare face posibil și stimulează statutul socioeconomic de care se bucură UE la nivel mondial.

IA ACT DE:

1. Strategia UE pentru tineret 2019-2027², care subliniază necesitatea de a îi înzestra pe tineri cu resursele necesare pentru a deveni cetățeni activi, agenți ai schimbărilor pozitive, inspirați de valorile UE și de o identitate europeană³, și de dialogul UE cu tinerii, care subliniază necesitatea de a consolida competențele cetățenești în rândul tinerilor și sentimentul lor de apartenență la societate și la Uniunea Europeană.
2. Strategia UE privind drepturile copilului⁴, care își stabilește drept unul dintre domeniile tematice prioritare a le oferi copiilor mijloacele de a fi cetățeni activi și membri ai societăților democratice.

¹ Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) (JO C 66, 26.2.2021, p. 1).

² Rezoluția Consiliului Uniunii Europene și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind un cadru pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului: Strategia Uniunii Europene pentru tineret pe perioada 2019-2027 (JO C 456, 18.12.2018, p. 1).

³ În cursul celui de al 6-lea ciclu al dialogului structurat cu titlul „Tineretul în Europa: ce urmează?” au fost elaborate 11 obiective europene pentru tineret: „conectarea UE cu tinerii”, „egalitatea de gen”, „societăți favorabile incluziunii”, „informare și dialog constructiv”, „sănătate mintală și stare de bine”, „susținerea tinerilor din zonele rurale”, „locuri de muncă de calitate pentru toți”, „învățare de calitate”, „spațiu și participare pentru toți”, „o Europă verde și durabilă”, „organizații de tineret și programe europene”.

⁴ COM(2021) 142 final.

3. Rezultatele Conferinței privind viitorul Europei în ceea ce privește educația, în care, printre altele, cetățenii au recomandat dezvoltarea unei „educații adaptate exigențelor viitorului și a învățării pe tot parcursul vieții în Europa”, care să se concentreze, printre altele, pe „educația civică despre procesele democratice, precum și despre valorile UE și istoria Europei” și „garantarea unui nivel minim de cunoștințe cu privire la UE și, în special, la procesele sale democratice, inclusiv istoria integrării europene și a cetățeniei europene”⁵.
4. Rezoluțiile Parlamentului European din 2021 și 2022, care propun un set cuprinzător de recomandări pentru reînnoirea educației privind cetățenia europeană și subliniază voința de a încuraja o identitate europeană comună, printre altele prin intermediul unui program academic comun, și de a integra puternic o dimensiune europeană în educație⁶, precum și un cadru comun privind educația civică cu dimensiune europeană, inclusiv învățarea valorilor europene și dezvoltarea unor materiale și abordări pedagogice comune⁷.

⁵ Conferința privind viitorul Europei – Raport privind rezultatul final, mai 2022 (propunerile 46 și 37 ale adunării plenare).

⁶ Rezoluția Parlamentului European din 6 aprilie 2022 referitoare la punerea în aplicare a acțiunilor educative civice [2021/2008(INI)] (JO C 434, 15.11.2022, p. 31).

⁷ Rezoluția Parlamentului European din 11 noiembrie 2021 referitoare la Spațiul european al educației: o abordare comună și cuprinzătoare [2020/2243(INI)] (JO C 205, 20.5.2022, p. 17).

5. Comunicarea Comisiei din 18 noiembrie 2022 privind progresele înregistrate în direcția realizării Spațiului european al educației⁸, care invită statele membre, alte instituții ale UE și părțile interesate să reflecteze în comun asupra provocărilor profunde și a măsurilor orientate spre viitor, cum ar fi „consolidarea educației pentru cetățenia europeană”, precum și strategiile vizând o Uniune a egalității⁹ adoptate de Comisie, care subliniază rolul important al educației și formării de calitate și favorabile incluziunii ca factor de progres către o Uniune a egalității pentru toți, indiferent de gen, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

SUBLINIAZĂ rolul vital al educației și formării în conturarea viitorului Europei. Acțiunile asociate cu prioritățile strategice stabilite prin Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) implică, printre altele, aducerea unei perspective europene în educație și formare și asigurarea faptului că cursanții dispun de o imagine a ce înseamnă Europa și Uniunea în viața lor de zi cu zi. Aceasta se traduce prin consolidarea gândirii critice și promovarea competențelor civice, interculturale și sociale, a înțelegerii reciproce și respectului reciproc, precum și asumarea valorilor democratice și a drepturilor fundamentale și ale omului la toate nivelurile și în cadrul tuturor tipurilor de educație și formare.

SUBLINIAZĂ că, în contextul procesului de evaluare la jumătatea perioadei a Spațiului european al educației, în Rezoluția sa din mai 2023 privind spațiul european al educației în perspectiva anului 2025 și mai departe¹⁰, Consiliul recunoaște că ar trebui să se pună un accent deosebit pe îmbunătățirea dobândirii de competențe-cheie pentru a face posibilă dezvoltarea deplină a tuturor cetățenilor europeni în plan personal, social, civic și profesional.

⁸ COM(2022) 700 final.

⁹ Cinci strategii privind egalitatea au fost adoptate în 2020 și 2021 pentru a realiza progrese în direcția unei Uniuni a egalității: Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025 [COM(2020) 152 final]; Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ [COM(2020) 698 final]; Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 [COM(2020) 565 final]; Cadrul strategic al UE privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor 2020-2030 [COM(2020) 620 final]; și Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030 [COM(2021) 101 final].

¹⁰ JO C 185, 26.5.2023, p. 35.

CONVINE următoarele:

1. Educația pentru cetățenia democratică contribuie la consolidarea rezilienței Europei în perioade de criză, precum și într-o vreme marcată de schimbări rapide și profunde, și trebuie să ocupe un loc central în politicile de educație și formare, deoarece este calea către învățarea despre valorile europene comune și despre cetățenia democratică. Acest lucru este deosebit de relevant, nu numai în contextul educației și formării, ci și pentru societate în ansamblu, care trebuie să fie implicată activ. Toți cetățenii din UE (inclusiv cei nou-veniți și cei proveniți dintr-un context de migrație) trebuie să își dezvolte competențele necesare pentru a participa activ și responsabil în societățile noastre.
2. Educația pentru cetățenia democratică ar trebui să se bazeze pe dezvoltarea competențelor-cheie, inclusiv a dimensiunilor sociale, culturale și emoționale, precum și a capacității de gândire critică și de reflecție. Aceasta ar trebui să se bazeze pe predare și învățare prin, despre și pentru democrație și, în special, pe competența cetățenească ca fiind capacitatea de a acționa ca cetățean responsabil și de a participa pe deplin la viața civică și socială¹¹, atât offline, cât și online, nu numai la nivel local și național, ci și la nivel european și internațional. În acest sens, educația pentru cetățenia democratică ar trebui să fie legată de educația pentru cetățenia globală și de educația pentru dezvoltare durabilă, precum și de respectarea drepturilor omului ca bază a democrației, iar dimensiunea sa europeană ar trebui să implice, printre alte elemente și în conformitate cu circumstanțele naționale:

¹¹ Astfel cum se prevede în Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (JO C 189, 4.6.2018, p. 1).

- a) înțelegerea valorilor europene comune care stau la baza Uniunii¹²;
 - b) cunoașterea istoriei integrării europene, a UE, a obiectivelor sale și a funcționării instituțiilor sale, astfel încât toți cetățenii să fie în măsură să reflecteze asupra relevanței și valorii sale adăugate și să poată participa activ la procesele democratice europene;
 - c) deținerea cunoștințelor, a competențelor și a atitudinilor care permit implicarea practică și activă în procesele democratice din UE¹³;
 - d) conștientizarea în mai mare măsură a diversității și a identităților culturale europene și mondiale.
3. Este esențial să se promoveze valorile europene comune și cetățenia democratică la toate nivelurile și în toate tipurile de educație și formare, precum și pentru persoanele de toate vârstele. Acest lucru implică explorarea unor noi acțiuni vizând educația și formarea la nivel național și european, precum și consolidarea celor existente, dar și, totodată, disponibilitatea de a coopera și de a conveni, după caz, asupra instrumentelor, conținutului, abordărilor, definițiilor și obiectivelor comune, pentru a răspunde nevoilor și așteptărilor cetățenilor europeni și pentru a contribui în continuare la proiectul european și la apărarea acestuia împotriva amenințărilor interne și externe.

¹² Astfel cum sunt înscrise în articolul 2 din TUE și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

¹³ De exemplu, prin inițiativa cetățenească europeană.

INVITĂ STATELE MEMBRE, ținând seama în mod corespunzător de autonomia instituțională și libertatea academică și în conformitate cu circumstanțele naționale:

1. SĂ CONSOLIDEZE promovarea valorilor europene comune și a cetățeniei democratice ca vectori ai coeziunii și incluziunii¹⁴, la toate nivelurile și în toate tipurile de educație și formare (formală, non-formală și informală) de la o vârstă fragedă și pe tot parcursul vieții. În acest scop:
 - a) SĂ ÎNCURAJEZE dezvoltarea educației pentru cetățenie, pe baza competențelor cetățenești și a altor competențe, ca parte a politicilor, strategiilor și planurilor naționale de educație și formare, la toate nivelurile și în toate tipurile, în special pe tot parcursul învățământului obligatoriu și al educației și formării profesionale (EFP), precum și în cadrul altor instituții publice, cum ar fi bibliotecile.
 - b) SĂ ÎMBUNĂTĂȚEASCĂ înțelegerea UE și cunoștințele despre aceasta, în special despre istoria, simbolurile, obiectivele și funcționarea sa, inclusiv interconexiunile dintre ea și procesele democratice ale statelor membre, precum și despre chestiunile majore care modelează viața politică europeană.
 - c) SĂ SPRIJINE intensificarea unui sentiment pozitiv și incluziv de identitate și apartenență la nivel local, regional, național și la nivelul UE, pe baza valorilor europene comune.
 - d) SĂ SENSIBILIZEZE publicul cu privire la relevanța educației și formării culturale formale, non-formale și informale pentru a facilita cunoașterea atât a diversității societăților europene, cât și a valorilor și referințelor lor culturale comune.

¹⁴ Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării (JO C 195, 7.6.2018, p. 1).

- e) SĂ CONSOLIDEZE legăturile esențiale dintre, pe de o parte, educația privind valorile europene comune și cetățenia democratică și, pe de altă parte, educația pentru dezvoltare durabilă și educația pentru cetățenia digitală, permițându-le cursanților și cetățenilor europeni să se adapteze, să participe și să se implice activ în societăți democratice, echitabile, durabile și digitale, prin intermediul unui proces de învățare pe tot parcursul vieții.
 - f) Luând în considerare provocări sociale precum securitatea digitală și viața privată, hărțuirea cibernetică, dezinformarea, discursurile de incitare la ură și radicalizarea, SĂ AMPLIFICE educația eficientă în domeniul mass-mediei, în special în contexte digitale și pe rețelele sociale, cu un accent special pe gândirea critică și pe sensibilizarea etică, cu scopul de a le oferi cetățenilor mijloacele necesare pentru a lua decizii în cunoștință de cauză.
2. SĂ INCLUDĂ o preocupare permanentă de a acorda atenție egalității și diversității în contextul specific al predării valorilor europene comune și a cetățeniei democratice. În acest sens:
- a) SĂ CONSTRUIASCĂ o cultură a incluziunii cu mecanisme pentru a detecta eventualele dinamici de excluziune, discriminare și violență bazată pe motive precum originea, apartenența la grupuri minoritare, handicap, gen, orientare sexuală sau alte condiții personale sau sociale și a acționa împotriva lor.
 - b) SĂ PROMOVEZE acțiunile axate pe nou-veniții în UE pentru a facilita dobândirea unei competențe cetățenești, ținând seama de cadrele lor culturale de origine și, în funcție de circumstanțele naționale, SĂ ÎNCURAJEZE elaborarea de materiale, proiecte și procese educaționale și de formare bazate pe o abordare interculturală.

3. SĂ PROMOVEZE orientări educaționale, conținuturi, metodologii și acțiuni vizând educația și formarea de înaltă calitate, inovatoare, participative și favorabile incluziunii, adaptate la contextul Uniunii Europene și la caracteristicile specifice ale diferitelor sisteme de educație și formare, care facilitează dezvoltarea competențelor cetățenești, dobândirea de valori europene comune și învățarea despre UE. În consecință și după caz:
- a) SĂ RECUNOASCĂ faptul că cooperarea cu organizațiile internaționale poate contribui la consolidarea dezvoltării competențelor cetățenești și la dobândirea de valori europene comune. În special, în ceea ce privește Consiliul Europei, SĂ FACĂ MAI BINE UZ de Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului și de Cadrul de referință al competențelor pentru o cultură democratică în contextul UE. SĂ IA ÎN CONSIDERARE inițiativele și instrumentele acestuia pentru promovarea democrației și a drepturilor omului și pentru consolidarea cunoașterii istoriei noastre europene comune și a conștientizării unității noastre în cadrul dimensiunii multiculturale a societăților europene¹⁵.
 - b) SĂ PROMOVEZE cooperarea prin schimbul de bune practici între instituțiile de educație și formare și toți actorii relevanți din domeniul educației la nivelul UE în ceea ce privește elaborarea, furnizarea și evaluarea programelor de învățământ. SĂ IA ÎN CALCUL EXPLORAREA posibilităților de cooperare în ceea ce privește conținuturi și abordări comune.
 - c) SĂ INCLUDĂ cursanți diverși, generând materiale ușor de citit cu accesibilitate globală, adaptând formatele și conținuturile la diferitele grupuri.

¹⁵ În acest sens, pot fi luate în considerare inițiative consolidate, cum ar fi Centrul european pentru limbi moderne sau inițiative mai recente, cum ar fi Observatorul pentru predarea istoriei în Europa.

- d) SĂ ÎNCURAJEZE voluntariatul și activitățile de educație și formare non-formale și informale în contextul dezvoltării competențelor legate de promovarea valorilor comune, a solidarității, a angajamentului social și a cetățeniei democratice. SĂ PROMOVEZE recunoașterea și actualizarea unor astfel de experiențe formative, de exemplu prin microcertificare.
 - e) SĂ FACILITEZE o abordare digitală și SĂ PROMOVEZE generarea de conținut informativ, educațional și de comunicare legat de cetățenia democratică și de valorile europene comune, în formate adaptate la noile canale ale societății informației și comunicațiilor.
4. SĂ SPRIJINE instituțiile de educație și formare pentru a facilita un mediu adecvat care să ofere oportunități de exercitare a cetățeniei și participării democratice și de învățare cu privire la acestea prin practică. În acest scop:
- a) SĂ ELIMINE toate tipurile de discriminare și segregare în mediile de învățare, astfel încât acestea să fie spații sigure și favorabile incluziunii, fără niciun fel de violență și în concordanță cu valorile pluralismului, toleranței, respectului, justiției, solidarității, echității și egalității de gen.
 - b) SĂ PROMOVEZE dreptul copiilor și al tinerilor de a fi ascultați și de a participa pe deplin la viața socială, educațională, culturală, artistică și recreativă a mediului lor, pentru a facilita învățarea progresivă a cetățeniei active.

- c) SĂ ÎNCURAJEZE implicarea cursanților, a cadrelor didactice, a formatorilor, a educatorilor, a personalului de conducere al instituțiilor de educație și formare, a părinților, a familiilor și a îngrijitorilor în organismele participative, formale sau informale, precum și colaborarea și schimburile dintre aceștia.
- d) SĂ PROMOVEZE ÎN CONTINUARE cooperarea dintre instituțiile de învățământ superior, școli, centrele de formare, organizațiile de tineret, instituțiile culturale și întreaga comunitate, ca sinergii între educația și formarea formală, non-formală și informală, cu o abordare la nivelul întregii școli, astfel încât toți membrii lor¹⁶ să participe activ și în colaborare și să contribuie la generarea unui spațiu pozitiv, sigur și bazat pe încredere care să promoveze bunăstarea cursanților, a cadrelor didactice și a educatorilor.
- e) SĂ OFERE sprijin și resurse adecvate cadrelor didactice, formatorilor, educatorilor, personalului de conducere al instituțiilor de educație și formare, părinților, familiilor și îngrijitorilor în rolul lor esențial de a-i ajuta pe cursanți să își dezvolte competențele pentru viața socială și civică și pentru exercitarea cetățeniei democratice.
- f) SĂ STIMULEZE dobândirea de competențe legate de valorile europene comune și de cetățenia democratică în cadrul formării inițiale, al formării introductive și al dezvoltării profesionale continue a personalului de conducere al instituțiilor de educație și formare, a cadrelor didactice și a formatorilor de la toate nivelurile. SĂ CONSOLIDEZE valoarea acestor experiențe formative în ceea ce privește accesul la profesia de cadru didactic și dezvoltarea acesteia.

¹⁶ Inclusiv personalul de conducere al instituțiilor de educație și formare, cadrele didactice, formatorii și alți membri ai personalului didactic, elevii, studenții, părinții, familiile, tutorii legali și îngrijitorii, precum și alte părți interesate: serviciile pentru tineret, lucrătorii de tineret, autoritățile locale, organizațiile neguvernamentale, întreprinderile, sindicatele, voluntarii etc.

- g) SĂ PROMOVEZE democratizarea instituțiilor de educație și formare și transformarea lor în modele pentru construirea valorilor cetățenești, încurajând guvernanta și participarea în cadrul proceselor lor organizaționale și de gestionare pe baza valorilor europene comune.
5. SĂ PROMOVEZE participarea instituțiilor de educație și formare, a cadrelor didactice, a personalului didactic și a personalului de conducere la instrumente, programe și inițiative existente la nivel european, național, regional și local care prioritizează și consolidează predarea și promovarea valorilor europene comune, a cetățeniei democratice, a angajamentului civic, a cunoașterii Uniunii și a funcționării acesteia, precum și participarea activă la procesele democratice. De asemenea, SĂ ÎNCURAJEZE o mai mare vizibilitate și diseminare, precum și inovarea și schimbul de bune practici în aceste domenii.

INVITĂ STATELE MEMBRE ȘI COMISIA, în conformitate cu competențele care îi revin:

1. SĂ ASIGURE O MAI MARE RELEVANȚĂ A educației privind valorile europene comune și privind promovarea cetățeniei democratice în cadrul agendei politicii în domeniul educației și formării. În acest scop:
- a) SĂ IA ÎN CONSIDERARE ÎNCORPORAREA acesteia ca dimensiune consolidată și mai vizibilă în propunerile vizând dezvoltarea în continuare a Spațiului european al educației până în 2025 și pentru al doilea ciclu (2026-2030) al Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a Spațiului european al educației (2021-2030).

- b) SĂ PROMOVEZE în continuare schimbul și diseminarea de bune practici, activități de învățare reciprocă și informații cu privire la măsurile care promovează dezvoltarea unor valori comune, a unui sentiment de apartenență la UE și a competențelor cetățenești și care îmbunătățesc calitatea educației pentru cetățenie în toate statele membre, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor digitale. SĂ CONSOLIDEZE în permanență colaborarea în rețea, cooperarea și cercetarea, pentru a dispune de cele mai bune dovezi și informații și pentru a partaja bunele practici educaționale în acest domeniu.
 - c) SĂ CONSOLIDEZE sinergiile și coordonarea între politici în domenii legate de valorile comune și cetățenia democratică, în special cele care vizează copiii și tinerii, pentru a le spori impactul sistemic.
 - d) SĂ PROMOVEZE importanța recunoașterii experiențelor naționale și transnaționale, a proiectelor educaționale și de formare și a personalităților care sunt sursă de inspirație legate de valorile europene comune, cetățenia democratică și cunoașterea Uniunii Europene și a proceselor sale democratice, de exemplu prin etichete, ecusoane și alte inițiative relevante.
 - e) SĂ PROMOVEZE organizarea de festivități, concursuri, simulări și inițiative comune și simbolice ca modalități de a trăi concret democrația și a aduce realitatea Uniunii Europene mai aproape de comunitatea educațională¹⁷, atât la nivel național, cât și la nivel european.
2. SĂ PROMOVEZE educația pentru cetățenia digitală și SĂ FACĂ PROGRESE în ceea ce privește transformarea digitală bazată pe valori în educație și formare prin elaborarea unor abordări axate pe drepturile omului și pe umanismul digital¹⁸.

¹⁷ Cum ar fi evenimentele de simulare a negocierilor pentru elevi și studenți organizate de instituțiile UE, inclusiv de Consiliu (ConSIMium) și de Parlamentul European (Euroscola și Programul „Școli-ambasador” al Parlamentului European), sau alte inițiative cu colaborarea statelor membre (programul „Back to School”).

¹⁸ Umanismul digital oferă o abordare centrată pe om în ceea ce privește pilotarea digitalizării și reglementarea tehnologiilor de frontieră, cum ar fi inteligența artificială, asigurând capacitatea umană de a face alegeri atunci când se confruntă cu sisteme automatizate de luare a deciziilor.

3. SĂ SPRIJINE interacțiunea și înțelegerea între toți cetățenii europeni. În acest scop:
- a) SĂ ÎNCURAJEZE mobilitatea, înfrățirea și cooperarea transnațională în cadrul întregii comunități educaționale europene – elevi, studenți, stagiați, cadre didactice, personal didactic, voluntari și personal de conducere – la toate nivelurile și în toate tipurile de educație și formare. SĂ EVIDENȚIEZE potențialul mobilității și al schimburilor de formare pentru dialogul intercultural, cetățenia activă, promovarea valorilor comune și dezvoltarea unui sentiment de apartenență la Uniunea Europeană, precum și pentru consolidarea dimensiunii europene a educației și pentru a resimți identitatea de european într-un mod mai intens și mai direct.
 - b) SĂ CONSOLIDEZE învățarea și cunoașterea limbilor (inclusiv a limbilor regionale și minoritare) și a culturilor statelor membre, după caz și în contexte formale, non-formale și informale¹⁹, pentru a promova înțelegerea și unitatea tuturor europenilor cu asumarea identităților lor diverse, precum și dezvoltarea competențelor cetățenești.
4. SĂ CONSOLIDEZE și SĂ APROFUNDEZE cooperarea europeană și internațională în domeniul educației și formării pe baza valorilor noastre europene comune și a principalelor valori și principii educaționale care definesc sistemele europene de educație și formare. Prin urmare:

¹⁹ În acest scop, merită să fie sprijinită în continuare utilizarea Cadrului european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare.

- a) La toate nivelurile și în toate tipurile de educație și formare, după caz, SĂ SE INSPIRE din evoluțiile în materie de integrare europeană obținute în cadrul Spațiului european al învățământului superior și al Strategiei europene de capacitate a instituțiilor de învățământ superior pentru viitorul Europei²⁰ – cum ar fi alianțele universităților europene sau, în cadrul sectorului EFP, centrele de excelență profesională – pentru a aprofunda cooperarea și progresele în direcția unui spațiu european al educației ancorat în valorile noastre europene comune.
- b) SĂ CONTINUE SĂ COOPEREZE pentru dezvoltarea în continuare a unor sisteme mai riguroase de asigurare a calității în scopul de a consolida standardele comune de calitate, transparența, recunoașterea și mobilitatea în spațiul european al educației și în Spațiul european al învățământului superior, precum și în scopul de a contribui la o Europă mai coezivă.
- c) SĂ CONTINUE să EXTINDĂ și să CONSOLIDEZE treptat această cooperare bazată pe valori nu numai cu partenerii candidați, ci și cu țările terțe, în special cele vizate de politica de vecinătate, pentru a promova relațiile și a consolida sistemele de educație, formare și cercetare la nivel mondial. Toate acestea vor contribui la consolidarea cunoștințelor despre Uniunea Europeană, vor promova valorile comune ale Uniunii și ale statelor sale membre, vor facilita dialogul politic internațional și diplomația europeană, stimulând totodată dezvoltarea cetățeniei democratice.

²⁰ Concluziile Consiliului privind o strategie europeană de capacitate a instituțiilor de învățământ superior pentru viitorul Europei (JO C 167, 21.4.2022, p. 9).

INVITĂ COMISIA CA, în conformitate cu tratatele și ținând seama în mod corespunzător de principiul subsidiarității și de circumstanțele naționale:

1. SĂ ÎMBUNĂTĂȚEASCĂ poziția deținută de educația pentru cetățenie și să acorde o mai mare importanță și vizibilitate contribuției pe care sectorul educației și formării o poate aduce la inițiativele și strategiile europene legate de consolidarea valorilor europene comune, a cetățeniei democratice și a cunoștințelor despre UE.
2. În cooperare cu statele membre, SĂ CONSOLIDEZE și SĂ PRIORITIZEZE educația pentru cetățenia democratică în grupurile de lucru ale cadrului strategic al spațiului european al educației și în special în cadrul Grupului de lucru pentru egalitate și valori în educație și formare.
3. SĂ INTEGREZE educația pentru cetățenia democratică și valorile europene comune în procesele existente de monitorizare a sistemelor și politicilor de educație și formare, evitând sarcinile administrative suplimentare pentru statele membre. În acest scop:
 - a) Ținând seama de sursele de date internaționale comparabile deja disponibile sau viitoare, SĂ FACĂ UZ de expertiza Grupului permanent pentru indicatori și criterii de referință pentru A EXPLORA elaborarea unei abordări îmbunătățite a indicatorilor cantitativi și calitativi în domeniul competențelor cetățenești în UE, atât pentru cei deja disponibili, cât și pentru cei în curs de elaborare.
 - b) SĂ INCLUDĂ monitorizarea dezvoltării competențelor cetățenești în următoarele ediții ale Monitorului educației și formării, drept una dintre competențele-cheie ale sistemelor naționale de educație și formare, în măsura în care sunt disponibile noi date și alte dovezi, alături de informații actualizate privind măsurile de politică naționale.

4. SĂ CONTRIBUIE la extinderea cunoștințelor și să sprijine statele membre să dispună de date și instrumente esențiale pentru a reflecta asupra practicilor lor educaționale, a identifica lecțiile învățate și a avansa în legătură cu aceste practici, evitând în același timp sarcinile administrative suplimentare pentru statele membre, care ar putea decide să participe în mod voluntar la inițiativele avute în vedere. În acest scop:
- a) SĂ DEZVOLTE mai multe studii, rapoarte și cercetări comparative și bazate pe dovezi, în mod regulat, pentru a aprofunda cunoștințele cu privire la acțiunile întreprinse în sistemele de educație și formare în vederea dezvoltării competențelor cetățenești și a efectelor acestora asupra rezultatelor învățării, precum și în vederea promovării valorilor europene comune, a cetățeniei democratice și a cunoștințelor despre UE²¹. Prin urmare și printre altele:
- SĂ ÎNTOCMEASCĂ un compendiu al numeroaselor inițiative și bune practici pe care statele membre le pun în aplicare cu privire la toate aceste subiecte, pentru a dispune de o imagine de ansamblu mai cuprinzătoare.
 - SĂ ELABOREZE un nou raport Eurydice privind educația și formarea pentru cetățenie în instituțiile europene de educație și formare.
 - SĂ PROMOVEZE studii și anchete specifice la nivel european pentru a evalua gradul de cunoaștere a UE și a funcționării acesteia, sentimentul de apartenență, participarea activă și cunoașterea drepturilor și obligațiilor care decurg din calitatea de cetățeni europeni, corelând educația și formarea cu sectoarele tineretului, culturii și justiției, printre altele.

²¹ Cea mai recentă ediție a „International Civic and Citizenship Education Study” (Studiul internațional privind educația civică și cetățenească) realizat de Asociația internațională pentru evaluarea realizărilor din domeniul educației datează din 2016, iar cel mai recent raport Eurydice privind educația pentru cetățenie în școlile din Europa, elaborat de Comisie, datează din 2017.

- b) Pornind de la rezultatele activității Grupului de lucru pentru egalitate și valori în educație și formare, în cooperare cu Consiliul Europei, și utilizând ca bază Cadrul de referință al competențelor pentru o cultură democratică al acestuia, SĂ IA ÎN CONSIDERARE posibilitatea de a DEZVOLTA un cadru de competențe complementar, specific pentru educația cetățenească activă și democratică, adaptat la contextul UE, pentru cursanți și educatori. Acest lucru ar permite, de asemenea, evaluarea competențelor într-un mod similar cu cel folosit în alte cadre existente ale UE²², căutând sinergii cu acestea.
- c) SĂ ELABOREZE orientări privind metodologia, conținuturile și formarea cadrelor didactice în scopul de a îmbunătăți oferta de educație pentru cetățenia democratică și calitatea acesteia în toate statele membre, pentru a servi drept referință pentru factorii de decizie.
- d) SĂ PROMOVEZE, ca opțiune voluntară pentru statele membre, dezvoltarea unor module de formare specifice privind educația pentru cetățenia democratică în UE pentru cadrele didactice, formatori și personalul de conducere, precum și pentru factorii de decizie, bazate pe valori europene comune, cetățenie democratică, competențe legate de cetățenia UE și alte competențe-cheie conexe, în special prin intermediul programelor relevante ale UE²³ și al platformelor online, cum ar fi Platforma europeană pentru educația școlară.

²² De exemplu, GreenComp, DigComp, LifeComp și EntreComp.

²³ De exemplu, prin intermediul programului Erasmus+ și al unor inițiative precum Academiile Erasmus+ pentru cadrele didactice.

5. În ceea ce privește programul Erasmus+²⁴, SĂ IMPULSIONEZE ÎN MAI MARE MĂSURĂ cea de a patra dintre prioritățile generale ale punerii în aplicare a programului, și anume „participarea la viața democratică, valorile comune și angajamentul civic”, precum și cunoașterea UE și mobilitatea. În acest scop:
- a) În punerea în aplicare a acestor acțiuni, SĂ SUBLINIEZE necesitatea de a afla mai multe despre UE, obiectivele sale, procesele democratice și funcționarea ei, precum și despre valoarea adăugată pe care o reprezintă. În acest scop și printre altele, SĂ AIBĂ ÎN VEDERE INTEGRAREA unor instrumente de asigurare a unei mai bune cunoașteri a UE și a valorilor europene comune, înainte de un parteneriat de mobilitate sau de cooperare în scop educațional sau în paralel cu acesta, cum ar fi un modul de învățare adaptat vârstei și profilului participantului. Ar trebui depuse eforturile necesare ca să se evite crearea unor bariere în calea accesului la program.
 - b) SĂ PUNĂ ACCENTUL pe educația cetățenească și pe valorile europene comune în cadrul modulelor de formare și al oportunităților de învățare desfășurate în contextul inițiativei Academii Erasmus+ pentru cadrele didactice.
 - c) SĂ CONTINUE SĂ CONSOLIDEZE coordonarea, vizibilitatea și diseminarea tuturor inițiativelor de la nivelul UE care contribuie la consolidarea valorilor europene comune și a cetățeniei democratice a UE, precum și la crearea unor rețele autentice de interacțiuni care au capacitatea de a implica comunitatea din domeniul educației și formării în construcția comună a UE, cum ar fi eTwinning și Platforma europeană pentru educația școlară, Platforma electronică pentru educația adulților în Europa (EPAL), acțiunile Jean Monnet, alianțele universităților europene sau centrele de excelență profesională.

²⁴ Regulamentul (UE) 2021/817 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a Erasmus+: Programul Uniunii pentru educație și formare, tineret și sport și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1288/2013 (JO L 189, 28.5.2021, p. 1).

- d) SĂ CONTINUE SĂ ÎNLĂTURE barierele birocratice și SĂ FACILITEZE participarea la program, ținând seama de circumstanțele specifice ale instituțiilor mici și ale celor din zonele rurale, îndepărtate, periferice și mai puțin dezvoltate, precum și ale celor din regiunile ultraperiferice sau din medii defavorizate.
 - e) SĂ CONECTEZE ÎN MAI MARE MĂSURĂ acțiunile programului cu alte inițiative din cadrul programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” (CEDV)²⁵ sau din cadrul programului Corpul european de solidaritate (CES)²⁶.
-

²⁵ Regulamentul (UE) 2021/692 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1381/2013 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. 390/2014 al Consiliului (JO L 156, 5.5.2021, p. 1).

²⁶ Regulamentul (UE) 2021/888 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a programului „Corpul european de solidaritate” și de abrogare a Regulamentelor (UE) 2018/1475 și (UE) nr. 375/2014 (JO L 202, 8.6.2021, p. 32).

Context politic

Consiliul Uniunii Europene

1. Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (JO C 189, 4.6.2018, p. 1)
2. Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării (JO C 195, 7.6.2018, p. 1)
3. Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind promovarea conștiinței democratice și a angajamentului democratic în rândul tinerilor din Europa (JO C 415, 1.12.2020, p. 16)
4. Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) (JO C 66, 26.2.2021, p. 1)
5. Concluziile Consiliului privind echitatea și incluziunea în educație și formare în vederea promovării succesului educațional pentru toți (JO C 221, 10.6.2021, p. 3)
6. Recomandarea Consiliului din 5 aprilie 2022 privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior (JO C 160, 13.4.2022, p. 1)
7. Concluziile Consiliului privind o strategie europeană de capacitate a instituțiilor de învățământ superior pentru viitorul Europei (JO C 167, 21.4.2022, p. 9)
8. Concluziile Consiliului privind aptitudinile și competențele pentru tranziția verde (JO C 95, 14.3.2023, p. 3)
9. Rezoluția Consiliului privind spațiul european al educației în perspectiva anului 2025 și mai departe (JO C 185, 26.5.2023, p. 35)

Declarații ministeriale

10. Declarația privind promovarea prin educație a spiritului cetățenesc și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării (Paris, 17 martie 2015)

Comisia Europeană

11. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Consolidarea identității europene prin educație și cultură: Contribuția Comisiei Europene la reuniunea liderilor din 17 noiembrie de la Göteborg [COM(2017) 673 final]
12. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025 [COM(2020) 625 final]
13. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind progresele înregistrate în direcția realizării Spațiului european al educației [COM(2022) 700 final]

Parlamentul European

14. Rezoluția Parlamentului European din 11 noiembrie 2021 referitoare la Spațiul european al educației: o abordare comună și cuprinzătoare [2020/2243(INI)] (JO C 205, 20.5.2022, p. 17)
15. Rezoluția Parlamentului European din 6 aprilie 2022 referitoare la punerea în aplicare a acțiunilor educative civice [2021/2008(INI)] (JO C 434, 15.11.2022, p. 31)
